NORAKSTS
Lieta Nr.A42354605
AA43-2343-10/7

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2010.gada 28.oktobrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja Ļ.Kušnire
tiesneses Dz.Amerika un Z.Kupce,

piedaloties pieteicējam *A.B.* un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Iekšlietu ministrijas pārstāvei *I.Ļ.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *A.B.* pieteikumu par Iekšlietu ministrijas 2005.gada 14.aprīļa lēmuma Nr.112 atcelšanu, Iekšlietu ministrijas 2005.gada 2.decembra lēmuma Nr.546 atcelšanu un mantisko zaudējumu atlīdzinājumu 37 805,60 latu apmērā, personiskā un morālā kaitējuma atlīdzinājumu 10 000 latu apmērā, sakarā ar *A.B.* apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 7.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts robežsardze ar 2004.gada 30.decembra pavēli Nr.352p/s (turpmāk – Pavēle Nr.352) piemēroja *A.B.* disciplinārsodu – atbrīvošana no amata, ieceļot zemākā amatā. Minēto lēmumu Iekšlietu ministrija (turpmāk – Ministrija) ar 2005.gada 14.aprīļa lēmumu Nr.112 (turpmāk – Lēmums Nr.112) atstāja negrozītu.

[2] 2005.gada 19.maijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts *A.B.* (turpmāk – pieteicējs) pieteikums par Lēmuma Nr.112 un Pavēles Nr.352 atcelšanu.

[3] Valsts civildienesta pārvalde (turpmāk – Pārvalde) ar 2005.gada 17.jūnija lēmumu atcēla Lēmumu Nr.112. Pārvalde atzina, ka Valsts robežsardzes */pārvalde/* pavēlē par dienesta pārbaudes ierosināšanu (tās rezolutīvajā daļā) nav norādīta konkrēta persona, pret kuru uzsākta dienesta pārbaude, kā arī nav norādītas konkrētas tiesību normas, kuras ierēdnis ar savu darbību vai bezdarbību ir pārkāpis, līdz ar to nav pamata prezumēt, ka konkrētā darbība uzskatāma par prettiesisku un ka dienesta pārbaudes uzsākšanas stadijā būtu konstatēts tiesību normu pārkāpums. Minētie

pārkāpumi lieguši pieteicējam kvalitatīvi sniegt paskaidrojumus un līdz ar to aizsargāt savas tiesības dienesta izmeklēšanas laikā. Pārkāpumi liedz uzskatīt, ka dienesta pārbaude ir notikusi objektīvi. Ir skaidri redzama cēloņsakarība starp procesuālajiem pārkāpumiem un citāda lēmuma iespējamību. Pavēle par dienesta pārbaudes ierosināšanu vēl nebija uzskatāma par disciplinārlietas ierosināšanu, bet par dienesta pārbaudi, lai noskaidrotu faktus, uz kuru pamata, iespējams, varētu ierosināt disciplinārlietu. Uzskatāms, ka disciplinārlieta pret pieteicēju nebija ierosināta un nebija pamata piemērot disciplinārsodu.

[4] Pieteicējs vērsās Ministrijā, lūdzot atlīdzināt mantiskos zaudējumus un personisko un morālo kaitējumu, kas nodarīts dienesta pārbaudes procesā un prettiesiskas disciplinārsoda piemērošanas rezultātā.

Ministrija ar 2005.gada 2.decembra lēmumu Nr.546 (turpmāk – Lēmums Nr.546) noraidīja pieteicēja iesniegumu par zaudējumu atlīdzinājumu un personiskā un morālā kaitējuma atlīdzinājumu.

[5] 2006.gada 5.janvārī Administratīvajā rajona tiesā saņemti pieteikuma grozījumi, kuros izteikts jauns prasījums atcelt Lēmumu Nr.546 un uzlikt Ministrijai pienākumu izmaksāt pieteicējam mantisko zaudējumu atlīdzinājumu 37 805,60 latu apmērā un personiskā un morālā kaitējuma atlīdzinājumu 10 000 latu apmērā.

Pieteikuma grozījumi pamatoti ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Pārvaldes lēmumā ir skaidri norādīta cēloņsakarība starp iestādes pieļautajiem pārkāpumiem un citāda lēmuma iespējamību.

[5.2] Fakts, ka pieteicēja veselībai ir nodarīts kaitējums tieši disciplinārlietas izmeklēšanas laikā, ir konstatēts ar Centrālās medicīniskās ekspertīzes komisijas 2005.gada 6.janvāra lēmumu Nr.DU-16, ar kuru pieteicējs tika atzīts par dienestam Iekšlietu ministrijas iestādēs nederīgu, norādot, ka slimība ir iegūta dienesta laikā. Tas nepārprotami norāda, ka pieteicēja veselības stāvokļa krasa pasliktināšanās notika laika posmā starp 2004.gada 12.novembri (pēdējās obligātās veselības pārbaudes slēdziens) un 2005.gada 6.janvāri, kas praktiski sakrīt ar dienesta pārbaudes veikšanas laiku. Vispārzināms ir fakts, ka dienesta pārbaudes veikšanas laiks jebkurai personai ir psiholoģiski saspringts periods, kura laikā veselības stāvoklis, tai skaitā arī hroniskās kaites, saasinās, it īpaši, ja šī dienesta pārbaude ir prettiesiska.

[5.3] Dienesta pārbaudes gaita ir publisks process. Pret pieteicēju vērstās dienesta pārbaudes gaitā ar mērķi iegūt kompromitējošus materiālus, tika aptaujāti pieteicēja padotie, paziņas un bijušie kolēģi. Par prettiesisku atzītā Pavēle Nr.352 tika publiskota uzreiz pēc tās izdošanas, nesagaidot likumā noteiktā apstrīdēšanas termiņa beigas. Minētais neveicināja konfidencialitātes ievērošanu, kā rezultātā tuvākajā un tālākajā apkārtnē starp

vietējiem iedzīvotājiem izplatījās baumas, ka pieteicējs atlaists no dienesta par dzeršanu un seksuāla rakstura noziegumiem.

Pieteicējs uzskata, ka prettiesiskas dienesta pārbaudes rezultātā tika nodarīts kaitējums viņa godam un cieņai, veselībai, kā arī radīts personiskais kaitējums.

[5.4] Pieteicējs atsaucas uz Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) 7.pantu un norāda, ka līdz atceltās Pavēles Nr.352 izdošanai viņš nebija plānojis atstāt dienestu Valsts robežsardzē līdz izdienas pensijas vecuma sasniegšanai, arī viņa veselības stāvoklis atļāva dienēt. Tādējādi viņš būtu saņēmis darba algu un uzkrājis stāžu izdienas pensijas aprēķināšanai. Pieteicējs uzskata, ka tādējādi viņam ir nodarīts mantiskais zaudējums.

[5.5] Pieteicējs uzskata, ka viņa tiesību aizskārums ir būtisks, jo viņš ir zaudējis ne tikai darbu, bet arī veselību un darba spējas, ir izmainījies viņa sociālais statuss, iedragāta viņa autoritāte un ierobežotas komunicēšanās iespējas, jo liela daļa no vietējiem iedzīvotājiem joprojām tic izplatītajām baumām par pieteicēju. Faktiski ir sagrauta pieteicēja ģimene un iedragāta ticība taisnīguma panākšanas iespējamībai. Minētie apstākļi ir pamats morālā kaitējuma atlīdzināšanai.

[6] Ar Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 7.februāra spriedumu pieteikums noraidīts daļā par Lēmuma Nr.546 atcelšanu un pienākuma uzlikšanu Ministrijai izmaksāt pieteicējam mantisko zaudējumu atlīdzinājumu 37 805,60 latu apmērā, personiskā un morālā kaitējuma atlīdzinājumu 10 000 latu apmērā, un izbeigta tiesvedība pieteikuma daļā par Lēmuma Nr.112 atcelšanu. Spriedums pamatots ar turpmāk minēto.

[6.1] Pārvalde atcēla Lēmumu Nr.112, un Valsts robežsardze Pārvaldes lēmumu izpildīja. Tādējādi ir izbeidzies tiesiskais strīds par Lēmumu Nr.112, tāpēc tiesvedība lietā par šā lēmuma atcelšanu ir izbeidzama.

[6.2] Attiecībā uz atlīdzinājuma prasījumu lietā ir iestājušies divi priekšnoteikumi: prettiesisks Ministrijas administratīvais akts (Lēmums Nr.112) un iestādes vaina. Lietā ir izšķirams jautājums, vai pieteicējam ir radušies zaudējumi un vai tie radušies kā sekas no Lēmuma Nr.112, tas ir, vai pastāv cēloņsakarība.

[6.3] Atlīdzinājuma prasījumu pieteicējs saista ar dienesta pārbaudes laikā pieļautajiem procesuālajiem pārkāpumiem, kā rezultātā viņam strauji pasliktinājusies veselība un radušies gan zaudējumi sakarā ar atvaļināšanu no dienesta, gan personiskais un morālais kaitējums sakarā ar izplatītajām baumām par pieteicēju.

Tiesa secinājusi, ka pieteicēja veselības stāvoklis pasliktinājās dienesta pārbaudes laikā un sekas – atvaļināšana no dienesta – bija iestājušās vēl pirms Lēmuma Nr.112. Tātad atvaļināšana no dienesta veselības stāvokļa dēļ būtu radusies arī tad, ja dienesta pārbaudes rezultātā netiktu pieņemts pieteicējam nelabvēlīgs lēmums. Līdz ar to pieteicējam veselības pasliktināšanos varēja

radīt dienesta pārbaude, nevis Lēmums Nr.112. Pārbaudes uzsākšana pati par sevi nav pamats atzīt robežsardzes darbiniekam nodarītu kaitējumu.

[6.4] Pieteicēja definētajiem zaudējumiem – neiegūtā peļņa sakarā ar atvaļināšanu no dienesta hroniskas un progresējušas slimības dēļ – nav tieša cēloniska sakara ar Lēmumu Nr.112, jo saslimšanas, kuru dēļ pieteicējs atzīts par dienestam nederīgu, konstatētas pirms vairākiem gadiem. Saslimšanas ir hroniskas un pakāpeniski progresējušas vairāku gadu laikā. Hroniskās slimības bija sasniegušas stadiju, kurā pieteicēja veselības stāvoklis neatbilst dienestam. Slimību norisi var ietekmēt dažādi faktori. Tai pašā laikā nevar neņemt vērā pieteicēja ģimenes ārsta izrakstu par slimības saasinājumu mēneša laikā ar rekomendāciju mainīt darbu, samazināt emocionālo slodzi, līdz ar to nevar noliegt arī emocionālo faktoru ietekmi uz citu saslimšanas izsauktu izmaiņu fona. Slimības saasinājums varēja būt arī saistīts ar emocionālo slodzi dienesta pārbaudes laikā, taču tas pats par sevi nav pamats uzskatīt, ka pieteicējam nodarīts kaitējums. Pavēlē par dienesta pārbaudes ierosināšanu nebija norādīta konkrēta persona, pret kuru pārbaude uzsākta. Iestādei jebkurā gadījumā bija jāveic dienesta pārbaude, lai noskaidrotu faktus un izvērtētu amatpersonas rīcību, kas tāpat pieteicējam radītu gan emocionālu slodzi, gan baumas par pieteicēju neatkarīgi no pārbaudes rezultāta.

[6.5] Lietā ir pārkāptas pieteicēja tiesības izteikties, bet šā pārkāpuma dēļ nav radies būtisks pieteicēja tiesību aizskārums.

[6.6] Ievērojot minēto, pieteikums par atlīdzinājuma piešķiršanu nav apmierināms, jo nav konstatējama tieša cēloņsakarība starp iestādes prettiesisko rīcību un pieteicēja norādītajām sekām. Cēloņsakarība nepastāv gadījumā, kad tāds pats zaudējums būtu radies arī tad, ja iestāde būtu rīkojusies tiesiski.

[7] Par Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 7.februāra spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, kurā lūgts: 1) atcelt Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 7.februāra spriedumu; 2) atzīt par nepamatotu un nelikumīgu Pavēli par dienesta pārbaudes ierosināšanu, Pavēli Nr.352 un Lēmumu Nr.112; 3) piedzīt no Ministrijas kompensāciju saskaņā ar 2006.gada 2.janvāra zaudējumu aprēķinu. Apelācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa nepamatoti vērtēja tikai Lēmumu Nr.112, jo tas bija jāvērtē kopsakarā ar Pavēli par dienesta pārbaudes ierosināšanu, kas ar Pārvaldes lēmumu atzīta par procesuāli prettiesisku, kā arī kopsakarā ar Pavēli Nr.352. Pieteikumā bija lūgums izvērtēt notikušo pēc būtības, lai izvērtētu aizskāruma dziļumu, jo pieteicējs uzskata, ka ar iestādes darbību kopumu un pieņemtajiem lēmumiem ir nodarīts būtisks kaitējums viņa veselībai, kā rezultātā radušies mantiskie zaudējumi, personiskais un morālais kaitējums. Pieteicēja ieskatā pastāv objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošam zaudējumu nodarošām sekām. Ja iestāde būtu rīkojusies tiesiski, dienesta pārbaude netiktu ierosināta un tās rezultātā netiktu pieņemta pavēle par pieteicēja atvaļināšanu no dienesta un pieteicējam netiktu nodarīts līdz ar to

morāls trieciens, kura rezultātā saasinājās dienesta laikā iegūtās hroniskās kaites.

[8] Administratīvā apgabaltiesa ar 2009.gada 5.maija spriedumu pieteikumu daļā par atlīdzinājuma piešķiršanu noraidīja. Administratīvā apgabaltiesa atstāja negrozītu Administratīvās rajona tiesas lēmumu par tiesvedības izbeigšanu.

[9] Ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Senāts) 2010.gada 16.aprīļa spriedumu Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 5.maija spriedums atcelts daļā, ar kuru noraidīts pieteikums par mantisko zaudējumu, personiskā, morālā kaitējuma atlīdzinājumu un lieta nosūtīta jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

[10] Tiesas sēdē pieteicējs uzturēja apelācijas sūdzību uz tajā minēto argumentu pamata.

Atbildētāja pārstāve apelācijas sūdzību neatzina.

Motīvu daļa

[11] Noklausījusies lietas dalībnieku paskaidrojumus un izvērtējusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa (turpmāk – apgabaltiesa), konstatē turpmāk minēto.

[14] APL 92.pants noteic, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu (turpmāk – zaudējuma atlīdzinājums), kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Lai nodrošinātu privātpersonai Satversmē un Administratīvā procesa likumā noteiktās tiesības uz zaudējumu, kas tai nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību, atbilstīgu atlīdzinājumu, ir pieņemts Atlīdzināšanas likums.

Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 4.pantu iestāde zaudējumu (personisko un morālo kaitējumu) var nodarīt ar darbību, izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies.

Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 5.pantu tiesības uz zaudējumu atlīdzinājumu ir prettiesiska administratīvā akta adresātam.

Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmo daļu tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās rādītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu

nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

Šā panta otrā daļa noteic, ka cēloņsakarība nepastāv gadījumā, kad tāds pats zaudējums būtu radies arī tad, ja iestāde būtu rīkojusies tiesiski.

Atlīdzināšanas likuma 7.panta pirmā daļa mantisko zaudējumu skaidro kā katru mantiski novērtējamu pametumu, kas cietušajam radies iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ.

Šā likuma 8.panta pirmā daļa personisko kaitējumu skaidro kā kaitējumu, kas ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību nodarīts fiziskās personas dzīvībai, fiziskajai integritātei, veselībai, brīvībai, godam un cieņai, personiskam un ģimenes noslēpumam vai komercnoslēpumam, autortiesībām, vai citām nemantiskajām tiesībām vai ar likumu aizsargātajām interesēm.

Atlīdzināšanas likuma 9.pants morālo kaitējumu skaidro kā fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

[15] Pamatojoties uz tiesas sēdē pārbaudītiem pierādījumiem, apgabaltiesa šajā lietā konstatē šādus faktus.

2004.gada 25.novembrī Valsts robežsardzes */pārvalde/* priekšnieks ar Pavēli Nr.489 ierosināja dienesta pārbaudi par *L.G.* ziņojumu, kurā autore sūdzējās par viņas tiešā priekšnieka *A.B.* rīcību.

2004.gada 17.decembrī sastādīts dienesta pārbaudes slēdziens, kurā izteikts ierosinājums piemērot pieteicējam disciplinārsodu par konstatētajiem disciplinārajiem pārkāpumiem.

Ar Valsts robežsardzes */pārvalde/* priekšnieka 2004.gada 30.decembra pavēli Nr.352 pieteicējam piemērots disciplinārsods –atbrīvošana no amata, ieceļot zemākā amatā.

Ar Centrālās medicīniskās ekspertīzes komisijas 2005.gada 6.janvāra slēdzienu pieteicējs sakarā ar dienesta laikā Iekšlietu ministrijas sistēmā iegūtām slimībām atzīts par nederīgu dienestam iekšlietu iestādēs.

Ar Valsts robežsardzes 2005.gada 25.janvāra pavēli Nr.27, pamatojoties uz Centrālās medicīniskās ekspertīzes komisijas slēdzienu, atsaucoties uz Robežsardzes likuma 39.panta pirmo daļu, pieteicējs atbrīvots no amata un atvaļināts no dienesta veselības stāvokļa dēļ.

2005.gada 17.jūnijā Pārvalde ar lēmumu Nr.24 atcēla Lēmumu Nr.112 un uzdeva Valsts robežsardzei novērst šā lēmuma izpildes sekas.

[16] Pieteicējs prasījumu par zaudējumu atlīdzinājumu pamato ar šādiem argumentiem.

Pieteicējs uzskata, ja nebūtu bijis dienesta pārbaudes un pieteicējam piemērotās disciplināratbildības, viņa veselības stāvoklis nepasliktinātos tik krasi, lai šā iemesla dēļ viņu atzītu par dienestam nederīgu un priekšlaicīgi atvaļinātu no dienesta. Pieteicējs, ņemot vērā minēto, cēloni mantiskajiem

zaudējumiem (alga, ko pieteicējs būtu varējis saņemt turpinot dienestu un lielāka pensija pēc dienesta beigām), personiskam kaitējumam (veselības stāvokļa pasliktināšanās, aizskārumi pieteicēja godam un cieņai) un morālam kaitējumam (ciešanas no netaisnības un notiekošā publicitātes) saskata pret viņu nepamatoti īstenotajā dienesta pārbaudē un bez pamata piemērotajā disciplināratbildībā, kā arī publicitātē, kas pavadīja šo procesu, jo tieši šie apstākļi ir negatīvi ietekmējuši pieteicēja veselības stāvokli.

Apgabaltiesa turpmāk norādīto apsvērumu dēļ atzīst, ka pieteicēja prasījums atlīdzināt personisko un morālo kaitējumu ir pamatots daļēji, savukārt prasījums par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu ir nepamatots.

[17] No pieteicēja medicīniskās kartes izraksta redzams, ka pēdējā mēnesī pirms medicīniskās ekspertīzes ģimenes ārsts pieteicējam ir konstatējis asinsrites sistēmas slimību saasinājumu. Savukārt neirologs konstatēja mugurkaula daļas deformāciju un hronisku vestibulāro nepietiekamību, koronāro sindromu (*lietas 1.sējuma 58.lapa*).

Ņemot vērā, ka pēdējais pirms medicīniskās ekspertīzes mēnesis sakrīt ar periodu, kurā tika veikta dienesta pārbaude, sastādīts un paziņots pieteicējam dienesta pārbaudes slēdziens, izdots un pieteicējam paziņots sākotnējais administratīvais akts (Pavēle Nr.352) par disciplinārsoda piemērošanu, ir pamats atzīt, ka vispārīgi administratīvais process iestādē ir ietekmējis pieteicēja veselības stāvokli.

Tajā pat laikā, pamatojoties uz Iekšlietu ministrijas poliklīnikas sniegto informāciju (*lietas1.sējuma 55.lapa*), ir konstatējams, ka cēlonis tam, ka pieteicējs veselības stāvokļa dēļ ir atzīts par dienestam nederīgu, ir hroniskas slimības, kuras ir sasniegušas stadiju, kurā pieteicēja veselības stāvoklis neatbilst dienestam. Turpat ir norādīts, ka pieteicējam konstatētie veselības traucējumi nerodas pēkšņi vai krasi īsā periodā.

No lietas materiāliem izriet, ka medicīniskās komisijas lēmums pieņemts 2005.gada 6.janvārī, administratīvais process iestādē ierosināts 2004.gada 25.novembrī, slēdziens pieteicējam paziņots 2005.gada 21., 22.decembrī, bet Pavēle Nr.352 – 2005.gada 30.decembrī. Tādējādi no administratīvā procesa uzsākšanas līdz brīdim, kad pieteicējs tika atzīts par dienestam nepiemērotu veselības stāvokļa dēļ, bija pagājis viens mēnesis un 12 dienas, bet no slēdziena un sākotnējā administratīvā akta paziņošanas attiecīgi – 16 dienas un 7 dienas, tas ir, pārāk īss periods, lai atbilstoši ārstniecības iestādes viedoklim, pieteicējam varētu rasties un attīstīties slimības, kuru dēļ viņš atzīts par dienestam nepiemērotu.

Ievērojot minēto, secināms, ka konkrētajā gadījumā ir pamats atzīt, ka saistībā ar administratīvo procesu iestādē pieteicējam bija radušies veselības traucējumi (esošu slimību saasinājums), taču šie traucējumi nav galvenais un izšķirošais faktors, kuru dēļ pieteicējs atzīts par dienestam nepiemērotu veselības stāvokļa dēļ.

No tā savukārt izriet, ka apstāklis, ka pieteicējs no dienesta tika atvaļināts priekšlaicīgi, ar administratīvo procesu iestādē cēloniski nav saistīts un tādējādi arī mantiskie zaudējumi, ko pieteicējs lūdz atlīdzināt (algas, ko viņš būtu varējis saņemt turpinot dienestu, un izdienas pensijas starpība, piešķirtās un iespējamās pensijas starpība), nav tiešā cēloniskā sakarā ar administratīvo procesu iestādē. Šā iemesla dēļ pieteicēja prasījums par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu ir noraidāms.

[18] Tajā pat laikā, ņemot vērā [17] secināto, un to, ka saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 8.panta pirmo daļu ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu personas veselībai nodarītais kaitējums ir uzskatāms par personisko kaitējumu, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējam radušies veselības traucējumi (hronisko slimību saasinājumi) ir uzskatāmi par personisko kaitējumu, un pieteicējam vispārīgi ir tiesības uz veselībai nodarītā kaitējuma atlīdzinājumu.

Apgabaltiesas ieskatā minētā kaitējuma atlīdzinājuma pamats ir prettiesiskais sākotnējais akts - Pavēle Nr.352, slēdziens, uz kura pamata pavēle ir izdota, kā arī Pavēles Nr.352 izpildes fakts. Apgabaltiesas ieskatā pieteicējam veselības jomā radies personiskais kaitējums ir cēloniski saistīts ar šiem faktoriem. Apgabaltiesa turpmāk minēto apsvērumu dēļ nepiekrīt pieteicējam, ka viņam personiskais kaitējums veselības jomā nodarīts ne tikai ar slēdzienu un sākotnējo administratīvo aktu un tā izpildi, bet arī ar dienesta pārbaudi kā tādu un dienesta pārbaudes norises un to rezultātu publiskošanu.

[19] Saskaņā ar Ministru kabineta 2003.gada 28.oktobta noteikumu Nr.549 „Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu darbinieku ar speciālajām dienesta pakāpēm disciplinārais reglaments” (*stājās spēkā 2003.gada 1.novembrī, zaudēja spēku 2006.gada 1.oktobrī*) (turpmāk – Noteikumi Nr.549) 18.punktu, lai noskaidrotu faktus un izvērtētu attiecīgā darbinieka rīcību, priekšnieks attiecībā uz sev pakļauto darbinieku var noteikt dienesta pārbaudi. Tas nozīmē, ka personai, kas pilda dienestu Valsts robežsardzē, gadījumā, ja priekšniekam ir radusies nepieciešamība izvērtēt darbinieka rīcību no tāda aspekta, vai noteiktajos apstākļos ir izdarīts disciplīnas pārkāpums, vai darbinieks ir vainīgs un sodāms, ir jārēķinās ar dienesta pārbaudes varbūtību un jāsamierinās ar savas rīcības izvērtējumu.

No lietas materiāliem ir redzams, ka izskatāmajā gadījumā pieteicēja rīcības izvērtējums un lietas apstākļu noskaidrošana bija nepieciešama, lai pārbaudītu par pieteicēju iesniegto sūdzību.

Tādējādi dienesta pārbaude būtu bijusi veicama jebkurā gadījumā un pieteicējam ar to bija jāsamierinās. Tas savukārt nozīmē, ka tāda pati ietekme uz pieteicēja emocionālo un veselības stāvokli dienesta pārbaudei būtu bijusi, ja dienesta pārbaudes veikšanas process būtu bijis tiesisks.

Ievērojot minēto, no apstākļa, ka izskatāmajā gadījumā tika veikta dienesta pārbaude, pieteicējam, pamatojoties uz Atlīdzināšanas likuma

6.panta otro daļu, nerodas pamats uz veselībai nodarītā kaitējuma atlīdzinājumu.

[19.1] Iegūstot informāciju ierosinātajā administratīvajā lietā, iestādei ir jāvadās no APL 59.pantā nostiprinātajiem principiem. Šā panta otrā daļa noteic, ka iestāde, iegūstot informāciju, var izmantot visas tiesiskās metodes, arī iegūt informāciju no administratīvā procesa dalībniekiem, citām institūcijām, kā arī ar liecinieku, ekspertu, apskates, dokumentu un cita veida pierādījumu palīdzību.

Noteikumu Nr.549 27.punkts noteica, ka par piemēroto disciplinārsodu paziņo darbiniekam. Saskaņā ar 28.punktu aizliegts par piemēroto disciplinārsodu paziņot sodītā darbinieka pakļauto klātbūtnē vai to darbinieku klātbūtnē, kuri ieņem zemāku amatu.

Līdz ar to gadījumā, ja administratīvā lieta ir ierosināta par iespējamo disciplinārpārkāpumu, ir tiesiski pieļaujams lietas apstākļu noskaidrošanai pieprasīt paskaidrojumu (ziņojumu) no personām, kas varētu būt informētas par dienesta pārbaudei nozīmīgiem faktiem. Ir pašsaprotami, ka, lai iegūtu nepieciešamo informāciju no liecinieka, dienesta pārbaudes veicējam ir jāpaskaidro par kādiem apstākļiem un kādā lietā paskaidrojums ir sniedzams.

Tādējādi pats par sevi apstāklis, ka par veicamo dienesta pārbaudi un tajā skaidrojamiem jautājumiem ir informēti ne tikai lietas dalībnieki, bet arī citas personas, piemēram, lieciniekі, un tādējādi lieta iegūst zināmu publicitāti, nenozīmē, ka dienesta pārbaudes būtība, gaita un rezultāti ir publiskoti un atbildība par to būtu jāuzņemas iestādei. Vien tādā gadījumā, ja būtu pierādīts, ka iestāde, gūstot informāciju, ir rīkojusies prettiesiski, informējot par pārbaudi un tajā skaidrojamiem un noskaidrotajiem apstākļiem ar dienesta pārbaudi nesaistītās personas vai arī publiskojusi dienesta pārbaudes rezultātus neatbilstoši normatīvajam regulējumam (noteikumu Nr.549 28.punkts), būtu pamats atbildību par kaitējumu, kas radās no administratīvā procesa publicitātes, uzlikt iestādei.

Apgabaltiesas ieskatā konkrētajā gadījumā nav strīda, ka iestāde dienesta pārbaudes ietvaros pieprasīja un saņēma paskaidrojumus no vairākām personām. Tāpat lietā nav strīda, ka Pavēles Nr.352 saturs bija zināms Valsts robežsardzes */pārvalde/* priekšniekam, jo viņam bija uzdots iepazīstināt pieteicēju ar Pavēli pret parakstu, kā arī jāorganizē Pavēles Nr.352 izpilde. Tādējādi secināms, ka vispārīgi par veicamo pārbaudi, tās atsevišķām detaļām un gala rezultātu bija informētas arī citas personas un tas nenoliedzami ir saistīts ar iestādes rīcību, ierosinot un veicot dienesta pārbaudi, izdodot un izpildot administratīvo aktu.

Tajā pat laikā, ir nepamatots un noraidāms pieteicēja arguments, ka iestāde ir atbildīga par to, ka par dienesta pārbaudes būtību, gaitu un tās rezultātiem bija informēts nenoteikti plašs viņa dienesta biedru un arī vietējo iedzīvotāju loks, kādēļ par pieteicēju klīda valodas un baumas, kas sasniedza arī pieteicēja ģimeni, un cita starpā izraisīja pieteicējam veselības traucējumus.

Apgabaltiesa konstatē, ka lietā nav neviena pierādījuma, kas liecinātu, ka izņemot pieteicēju un dienesta personas, kurām informācija par dienesta pārbaudi kļuvusi pieejama tāpēc, ka minētās personas sniedza paskaidrojumus dienesta pārbaudes lietā, vai arī saistībā ar izpildāmiem dienesta pienākumiem (veicot dienesta pārbaudi, sagatavojot un izpildot Pavēli), arī citas personas iestādes prettiesiskas rīcības rezultātā varējušas uzzināt un uzzinājušas, saistībā ar kādiem faktiem ir ierosināta dienesta pārbaude, kāda pieteicēja rīcība tajā tika vērtēta un kas konkrēti dienesta pārbaudē tika nodibināts, konstatējot pārkāpumu.

Kā izriet no pieteicēja paskaidrojumiem pat viņam līdz atzinuma sastādīšanai nebija iespējams iepazīties ar lietu un uzzināt kaut ko vairāk, nekā bija norādīts rīkojumā par dienesta pārbaudes lietas ierosināšanu. Šādos apstākļos ir neticami, ka iepazīties ar lietu būtu varējušas personas, kuras ar to nebija nekādā saistībā.

No pieteicēja paskaidrojumiem apelācijas instances tiesas sēdē apgabaltiesa secina, ka pieteicēja apgalvojums, ka izskatāmajā gadījumā dienesta pārbaudes rezultāti tikuši nodoti atklātībai, ir pieņēmums, ko pieteicējs izdarīja, pamatojoties uz iepriekšējo pieredzi, ka parasti informācija par robežsargiem piemērotajiem disciplinārsodiem tika paziņota visam sastāvam sanāksmes laikā. Pieteicējs paskaidroja, ka sanāksmē, kurā varēja būt sniegta informācija par viņa lietu, viņš nav piedalījies, un viņam nemaz konkrēti nav zināms, vai šāda informācija kādā no sanāksmēm ir izskanējusi.

No Pavēles Nr.352 ir konstatējams, ka */pārvalde/* priekšniekam bija uzdots par pieteicējam piemēroto disciplinārsodu paziņot tikai pašam pieteicējam. Faktu, kas liecinātu, ka Pavēle Nr.352 attiecībā uz tās paziņošanu netika izpildīta tajā norādītājā kārtībā, lietā nav.

Ņemot vērā konstatēto, apgabaltiesa atzīst, ka pat tādā gadījumā, ja saistībā ar konkrēto dienesta pārbaudi un tās rezultātiem pieteicēja darba biedru un vietējo iedzīvotāju vidū klīda dažādas valodas, tostarp arī tādas, kas negatīvi ietekmēja pieteicēja veselību, iestāde par to ir atbildīga tikai tiktāl, ciktāl pieteicēja veselības stāvokli ietekmējis tas, ka dienesta biedri uzzinājuši, ka pieteicējs tika pazemināts amatā sakarā ar disciplinārpārkāpumu, jo ir pašsaprotami, ka pārceļot pieteicēju no vienas struktūrvienības, kur viņš pildīja vadītāja pienākumus, uz citu struktūrvienību zemākā amatā, sodīšanas fakts nevarēja nenonākt atklātībā.

Tādējādi iestāde saistībā ar Pavēles Nr.352 izpildi ir atbildīga par kaitējumu, kas pieteicēja veselībai radās no tā, ka publiskajā telpā viņš ticis pozicionēts kā disciplināri sodīta persona, kurai ir piemērots sods – pazemināšana amatā uz noteiktu laiku.

Tajā pat laikā par kaitējumu, kas pieteicēja veselībai ir nodarīts ar citām publicitātes izpausmēm, iestāde nevar būt atbildīga, jo ārpus apgabaltiesas norādītajām robežām nav konstatējama iestādes prettiesiskā rīcība, no kuras pieteicējam varētu rasties personiskais kaitējums.

[20] Apgabaltiesa atzīst, ka personas disciplināra sodīšana vienmēr negatīvi ietekmē personas reputāciju, bet gadījumā, ja disciplinārsods piemērots prettiesiski, aizskaroši ietekmē personas cieņu un godu.

Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 8.panta pirmo daļu kaitējums, kas ar iestādes prettiesisko aktu ir nodarīts personas godam un cieņai un citām nemantiskajām vērtībām, ir uzskatāms par personisko kaitējumu.

Ņemot vērā minēto un [19] konstatēto, apgabaltiesa atzīst, ka arī par pieteicēja nemantiskajām vērtībām (reputācijai, godam un cieņai) radīto kaitējumu, ir atbildīga iestāde, taču tiktāl ciktāl pieteicēja reputācija, gods un cieņa cieta no prettiesiska administratīvā akta izdošanas un šā akta izpildes fakta.

[21] Atlīdzināšanas likuma 11.panta trešā daļa noteic, ka morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums.

Lietā nav strīda, ka attiecībā uz pieteicēju ir izdots un izpildīts prettiesiskais administratīvais akts, līdz ar to uzskatāms par pierādītu morālā kaitējuma tiesiskais pamats un no tā izriet, ka iestādei ir pienākums atlīdzināt pieteicējam morālo kaitējumu.

[22] APL 94.panta ceturtā daļa noteic, ka atlīdzināšanas pienākumu attiecīgais publisko tiesību subjekts var izpildīt atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms zaudējumu vai kaitējumu nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams vai adekvāti, samaksājot atbilstīgu atlīdzinājumu naudā.

Atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmā daļa noteic, ka personisko un morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus. Šā panta ceturtā daļa noteic, ja iestāde vai tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, morālā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt iestādes rakstveida vai publiska atvainošanās.

[23] Pieteicējs personisko un morālo kaitējumu lūdz atlīdzināt naudā, to kopējo apmēru nosakot Ls 10 000.

Apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja prasījums atlīdzināt personisko un morālo kaitējumu naudā ir pamatots, taču tas nav pamatots attiecībā uz atlīdzinājuma apmēru.

Pirmkārt, ir jāņem vērā, ka ar Lēmuma Nr.112 atcelšanu ir daļēji atjaunots stāvoklis, kas pastāvēja pirms prettiesiska administratīvā akta izdošanas un tā izpildes. Proti, atceļot Lēmuma Nr.112, ir atzīts, ka pieteicējs pie disciplinārās atbildības saukts nepamatoti un viņš nav uzskatāms par

disciplināri sodītu personu. Atceļot Lēmumu Nr.112, pieteicējs tika reabilitēts disciplinārā pārkāpuma lietā. Ja pieteicējs nebūtu atvaļināts no dienesta tāda iemesla dēļ, par kuru iestāde nav atbildīga, viņš būtu varējis turpināt dienestu iepriekšējā amatā.

Otrkārt, kaut arī pieteicējam tika piemērots nopietns disciplinārsods, tomēr ne vissmagākais no iespējamiem, jo pieteicējs kaut arī zemākā amatā, bet tomēr varēja turpināt dienestu.

Treškārt, Pavēles Nr.352 iedarbība konkrētajā gadījumā ir bijusi īslaicīga, ņemot vērā, ka tā izdota 2005.gada 30.decembrī, bet pieteicējs jau 2006.gada 27.janvārī tika atvaļināts no dienesta cita, ar disciplinārlietu nesaistīta iemesla dēļ. Turklāt 2006.gada 17.jūnijā, Pārvaldei atceļot Lēmumu Nr.112, tā savu nozīmi zaudēja vispār.

Savukārt pieteicēja viedoklim, ka kaitējums ir atlīdzināms naudā, apgabaltiesa piekrīt, uzskatot, ka ar prettiesiska administratīvā akta atcelšanu un tā izpildes seku daļēju novēršanu (izmaksājot algas starpību), iepriekšējais stāvoklis pilnā apjoma atjaunots netika. Apgabaltiesas ieskatā nekas nevar izmainīt to, kas notika ar pieteicēja veselību un sajūtām izdotā un izpildītā prettiesiskā administratīvā akta ietekmē, tāpēc attiecīgais kaitējums ir atlīdzināms naudā. Bet attiecībā uz morālo kaitējumu ir nosakāms arī papildu atlīdzinājums – iestādes publiska atvainošanās pieteicējam.

Papildu atlīdzinājums ir nosakāms, ņemot vērā, ka no lietas materiāliem neizriet, ka iestāde par pieteicēja reabilitēšanu būtu informējusi vismaz tās struktūrvienības, kurās pieteicējs pildīja dienestu pirms un pēc disciplinārsoda piemērošanas. Līdz ar to, kaut arī pieteicējs var būt gandarīts par prettiesiska administratīvā akta atcelšanu, gandarījums nevar būt pilnīgs, ņemot vērā, ka iestāde nav neko darījusi, lai pieteicēja dienesta biedri būtu informēti par administratīvās lietas galīgo rezultātu.

Ņemot vērā konstatēto, apgabaltiesa atzīst, ka personiskā kaitējuma atlīdzināšanai atlīdzinājums nosakāms Ls 700 apmērā, morālā kaitējuma atlīdzināšanai – Ls 300 apmērā, uzliekot iestādei pienākumu publiski atvainoties par viņam nodarīto morālo kaitējumu. Pārējā daļā prasījums par personiskā un morālā kaitējuma atlīdzināšanu ir noraidāms.

[24] Apgabaltiesas ieskatā pirmās instances tiesas spriedums, noraidot pieteikumu par atlīdzinājumu pilnā apmērā, nav pamatots.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.pantu un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

A.B. pieteikumu par mantisko zaudējumu, personiskā, morālā kaitējuma atlīdzinājumu apmierināt daļēji.

Uzlikt Latvijas Republikai pienākumu atlīdzināt *A.B.* personisko kaitējumu Ls 700 apmērā, morālo kaitējumu Ls 300 apmērā.

Uzlikt Iekšlietu ministrijai pienākumu publiski atvainoties *A.B.* par viņam nodarīto morālo kaitējumu.

Pārējā daļā pieteikumu noraidīt.

Uzlikt Iekšlietu ministrijai pienākumu atlīdzināt *A.B.* samaksāto valsts nodevu Ls 15 apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja *(paraksts)* Ļ.Kušnire

Tiesneses *(paraksts)* Dz.Amerika

(paraksts) Z.Kupce

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese Ļ.Kušnire
Rīgā, 2010.gada 28.oktobrī